

УДК:316.772.4

DOI: <https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-18-3-201-213>

Євдокимова Валентина Володимирівна, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки, Інститут соціальних технологій Відкритого міжнародного університету розвитку людини “Україна”, 03115, м. Київ, вул. Львівська, 23, тел.: +38 050 440 72 24, e-mail: evv@evdokimova.kiev.ua

ORCID: 0000-0002-0468-613X

Євдокимова Валентина Владимировна, кандидат социологических наук, доцент кафедры социальной работы и педагогики, Институт социальных технологий Открытого международного университета развития человека “Украина”, 03115, г. Киев, ул. Львовская, 23, тел.: +38 050 440 72 24, e-mail: evv@evdokimova.kiev.ua

ORCID: 0000-0002-0468-613X

Ievdokymova Valentyna Volodymyrivna,

candidate of sociological sciences, Associated Professor, Open international university of human development “Ukraine”, 03115, Kyiv, Str. Lvivs'ka, 23, tel.: +38 050 440 72 24, e-mail: evv@evdokimova.kiev.ua

ORCID: 0000-0002-0468-613X

АРХЕТИПНІ МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇН: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

Анотація. Розглянуто основні ознаки збалансованого підходу до задоволення власних потреб з точки зору “сталого розвитку”. Наголошено, що організація надання комунальних послуг є базовою потребою кожного громадянина і, за концепцією раціональної бюрократії М. Вебера, має працювати на забезпечення потреб кожного громадянина. Підкреслено, що розвинені європейські країни значну увагу приділяють якості життя населення.

Так, місто Відень (Австрія) десятий рік поспіль займає першу позицію у рейтингу якості життя. Стисло розглянуто архетипний вимір формування якісної складової постачання комунальних послуг у розвинених країнах Європи. Серед них Німеччина, яка до 2006 р. сформувала сучасний ринок надання якісних комунальних послуг на основі вільної конкуренції. Однією з особливостей організації ринку постачання житлово-комунальних послуг у Німеччині виявлено простоту переходу від одного надавача послуги до більш прийняттого. Виокремлено досвід Німеччини в облаштуванні й переосна-

щенні старих будинків “хрущовського” типу в Східному Берліні на престижні та елітні.

Сучасні підходи німецької якості розраховані на те, що з 2020 р. Німеччина стане країною без “шкідливої енергії”, тобто перейде на нові технології енергозбереження, що доступні людям середнього класу. Також теоретично досліджено ринок організації надання комунальних послуг в Австрії та Польщі. Схарактеризовано архетипний вимір організації надання житлово-комунальних послуг в Україні.

На основі проведеного теоретичного дослідження та практичного досвіду доведено, що архетипні підходи щодо організації надання житлово-комунальних послуг в Україні кардинально відрізняються від європейських країн. В Україні до 2014 р. законодавчо закріпився порядок формування цін і тарифів на електроенергію, газопостачання та інші комунальні послуги. Встановлення граничних рівнів цін в Україні на електроенергію, природний газ для населення, бюджетних організацій і установ, підприємств комунальної теплоенергетики, тарифів на комунальні послуги здійснює Національна комісія з питань регулювання енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).

НКРЕКП діє на підставі Закону України “Про природні монополії”, де “природна монополія — стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв’язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб’єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв’язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги)”.

Доведено, що вертикальний механізм формування ринку житлово-комунальних послуг є неконкурентноспроможним. Висока якість надання житлово-комунальних послуг може бути досягнута лише за умови вільної конкуренції.

Ключові слова: сталий розвиток, організація надання комунальних послуг, формування цін і тарифів, якість життя.

АРХЕТИПНЫЕ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СТРАН: КОМПАРАТИВНЫЙ АНАЛИЗ

Аннотация. Рассмотрены основные признаки сбалансированного подхода к удовлетворению собственных потребностей с точки зрения “устойчивого развития”. Отмечено, что организация предоставления коммунальных услуг является базовой потребностью каждого гражданина и, в соответствии с концепцией рациональной бюрократии М. Вебера, должна работать на обеспечение потребностей каждого гражданина. Подчеркнуто, что развитые европейские страны значительное внимание уделяют качеству жизни населения.

В частности, город Вена (Австрия) десятый год подряд занимает первую позицию в рейтинге качества жизни. Кратко рассмотрен архетипный подход

к измерению формирования качественной составляющей коммунальных услуг в развитых странах Европы. Среди них Германия, которая до 2006 г. сформировала современный рынок предоставления качественных коммунальных услуг на основе свободной конкуренции. Одной из особенностей организации рынка жилищно-коммунальных услуг в Германии выявлено простоту перехода от одного поставщика услуги к более приемлемому. Выделен опыт Германии в обустройстве и переоснащении старых домов “хрущевского” типа в Восточном Берлине на престижные и элитные.

Современные подходы немецкого качества рассчитаны на то, что с 2020 г. Германия станет страной без “вредной энергии”, то есть перейдет на новые технологии энергосбережения, доступные людям среднего класса. Также теоретически исследован рынок организации предоставления коммунальных услуг в Австрии и Польше. Охарактеризован архетипный подход организации предоставления жилищно-коммунальных услуг в Украине.

На основе проведенного теоретического исследования и практического опыта доказано, что архетипные подходы к организации предоставления жилищно-коммунальных услуг в Украине кардинально отличаются от европейских стран. В Украине до 2014 г. законодательно закрепился порядок формирования цен и тарифов на электроэнергию, газоснабжение и другие коммунальные услуги. Установление предельных уровней цен в Украине на электроэнергию, природный газ для населения, бюджетных организаций и учреждений, предприятий коммунальной теплоэнергетики, тарифов на коммунальные услуги осуществляет Национальная комиссия по вопросам регулирования энергетики и коммунальных услуг (НКРЕКП).

НКРЕКП действует на основании Закона Украины “О естественных монополиях”, где “естественная монополия — состояние товарного рынка, при котором удовлетворение спроса на этом рынке является более эффективным при условии отсутствия конкуренции вследствие технологических особенностей производства (в связи с существенным уменьшением расходов производства на единицу товара по мере увеличения объемов производства), а товары (услуги), производимые субъектами естественных монополий, не могут быть заменены в потреблении другими товарами (услугами), в связи с чем спрос на данном товарном рынке меньше зависит от изменения цен на эти товары (услуги), чем спрос на другие товары (услуги)”. Доказано, что вертикальный механизм формирования рынка жилищно-коммунальных услуг является неконкурентоспособным. Высокое качество предоставления жилищно-коммунальных услуг может быть достигнуто при условии свободной конкуренции.

Ключевые слова: устойчивое развитие, организация предоставления коммунальных услуг, формирования цен и тарифов, качество жизни.

ARCHETYPICAL MODELS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF COUNTRIES: COMPARATIVE ANALYSIS

Abstract. The main features of a balanced approach to meeting their own needs from the point of view of “sustainable development” are considered. It is

emphasized that the organization of provision of communal services is a basic need of every citizen and, according to the concept of rational bureaucracy, M. Weber, should work to meet the needs of each citizen. It is emphasized that developed European countries devote considerable attention to the quality of life of the population.

In particular, the city of Vienna (Austria) for the tenth consecutive year is ranked first in the quality of life rating. The archetypal dimension of the formation of a quality component of the supply of communal services in developed countries of Europe is briefly reviewed. Among them, Germany, which until 2006 formed a modern market for quality public utilities based on free competition. One of the peculiarities of the organization of the supply of housing and communal services in Germany has been the ease of transition from one service provider to a more acceptable one. The experience of Germany in the arrangement and retrofitting of old houses of the Khrushchev type in East Berlin is distinguished for prestigious and elite.

Modern German-quality approaches are designed to ensure that Germany becomes a country without “harmful energy” from 2020, namely, it will turn to new energy saving technologies that are affordable for middle class people. The market for communal services in Austria and Poland has also been theoretically researched. The archetypal dimension of the organization of provision of housing and communal services in Ukraine is described. On the basis of the conducted theoretical research and practical experience it is proved that archetypal approaches to the organization of provision of housing and communal services in Ukraine are fundamentally different from the European countries. In Ukraine, by the year 2014, the procedure for the formation of prices and tariffs for electricity, gas supply, etc. was established by law. utilities. Namely, the National Commission for Energy Regulation and Utilities (NERCAP) is setting the threshold levels of prices in Ukraine for electricity, natural gas for the population, budget organizations and institutions, utility companies, and utilities tariffs. NKREKP acts in compliance with the Law of Ukraine “On Natural Monopolies”, where “a natural monopoly is the state of the commodity market, in which the satisfaction of demand in this market is more effective in the absence of competition due to technological features of production (in connection with a significant reduction of production costs on unit of goods as production volumes increase), and goods (services) produced by subjects of natural monopolies can not be replaced by consumption of other goods (services), in connection with which the demand for this product line It depends less on the price changes for these goods (services) than the demand for other goods (services)”.

It is proved that the vertical mechanism of forming the housing and communal services market is uncompetitive. High quality of provision of housing and communal services can be achieved only under conditions of free competition.

Keywords: sustainable development, organization of provision of communal services, formation of prices and tariffs, quality of life.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток України демонструє чимало прикладів реальних кроків інтеграції у розвинене світове суспільство. Зокрема, це і спільність зусиль влади і громади щодо одержання томосу про автокефалію Православною Церквою України [1], і ухвалення Верховною Радою законопроекту щодо закріплення в Конституції України стратегічного курсу на членство в Європейському Союзі і НАТО [2], і виключення з Перехідних положень Конституції пункту, який дозволяв використовувати існуючі військові бази на території України для тимчасового перебування іноземних військових формувань на умовах оренди [2], і Концепція боротьби з тероризмом в Україні [3], і Закон щодо протидії булінгу [4]. Зазначені кроки демонструють дозрілість і одностайність українського суспільства у правильності вибраного шляху і не залишають сумнівів щодо підвищення моральної, культурної і професійної складових. Однак ділові комунікації на рівні задоволення базових потреб організації надання якісних комунальних послуг залишаються проблемою.

Аналіз останніх публікацій з даної тематики показує, що питання організації надання якісних комунальних послуг науковцями розглядалось не системно. Більше уваги приділялось іншим складовим державного і публічного управління. Сучасні вчені — Е. Афонін, В. Бодров, В. Євдокимова, В. Князев, Н. Нижник, С. Попов, Ю. Сурмін, С. Сergyоїн та інші, розглядаючи питання публічного менеджменту, дотримуються тенденцій людиноцен-

триської орієнтації. Серед науковців найбільше уваги питанням якості надання комунальних послуг приділяє кандидат соціальних наук, голова Спільки власників житла України О. Кучеренко; питання компаративного аналізу споживання тепла в Україні і світі розглядає доктор технічних наук, професор В. Дешко із співавторами; ціноутворення на газ для вітчизняних споживачів розглядає Т. Пількевич. Також слід зазначити, що вказані питання розглядають або політичні організації, або фахівці з права (Prostopravo.com.ua). Однак теоретичні розробки зазначених питань повільно перетинаються з практикою.

Тому, **метою даної праці** є компаративний аналіз архетипних моделей сталого розвитку країн у сфері організації надання якісних комунальних послуг та заохочення до подальшої дискусії.

Виклад основного матеріалу дослідження. У даній праці термін “сталий розвиток” розглядається з точки зору “Концепції сталого розвитку”, запропонованої Комісією Брундтланд, яка працювала впродовж 1984–1987 рр. З такої позиції поняття “сталий розвиток” бере до уваги задоволення людських потреб, поліпшення добробуту теперішніх поколінь і збереження ресурсів для майбутніх, тобто збалансований, невідірваний від життя підхід щодо задоволення власних потреб.

Система надання комунальних послуг в усьому світі посідає неабияке місце в задоволенні людських потреб.

Систему надання комунальних послуг, у широкому сенсі, можна наз-

вати однією із складових бюрократії, що, за концепцією раціональної бюрократії М. Вебера, має працювати на забезпечення потреб кожного громадянина.

За даними міжнародної консалтингової компанії Mercer у 2019 р. [5] (табл. 1) найвище місце в світі за рейтингом якості життя десятий рік поспіль посідає Відень (Австрія). З досліджуваних 231 міста світу Київ не займає перших місць. Люксембург названий найбезпечнішим містом у світі.

У дослідженні розглянуто також якість постачання комунальних послуг у розвинених країнах Європи. Наприклад, у Німеччині [6] до 2006 р. сформувався сучасний ринок надання якісних комунальних послуг. Щодо послуги електропостачання: існує більше 1 тис. постачальників електроенергії і більше 13 тис. тарифів на електроенергію. У якості заохочення постачальники постійно пропонують певні бонуси абонентам, які уклали з ними договір. На сайті СНЕСК24 абонент за короткий проміжок часу може ви-

брати прийнятну для себе потужність, тариф, прочитати відгуки абонентів про якість наданих послуг і зробити свій вибір. Існують також певні умови, які повинен виконати абонент. Якщо договір укладено на 12 міс., ціна за спожиту електроенергію буде фіксованою незалежно від того, чи підвищився тариф за цей час. Якщо ж абонент наприкінці терміну договору не перейшов до іншого надавача послуги електропостачання, то тариф для нього теж підвищиться. Зручним є те, що завданням абонента є лише вибрати на сайті певного надавача послуги, а вся процедура відключення від минулого надавача послуги електропостачання і підключення до нового надавача послуги є завданням тієї організації, яку вибрав абонент.

Щодо газопостачання: у Німеччині [6] з 2006 р. абонент за власним бажанням вибирає постачальника газу. Для порівняння тарифів на газ німецькі абоненти можуть зайти на сайт СНЕСК24 і за декілька хвилин свідомо вибрати собі постачальника газу. Наразі в Німеччині існує біль-

Таблиця 1

Рейтинг якості життя у містах країн світу

Ранг	Місто	Країна / регіон
1	Відень	Австрія
2	Цюріх	Швейцарія
3	Ванкувер	Канада
3	Мюнхен	Німеччина
3	Окленд	Нова Зеландія
6	Дюссельдорф	Німеччина
7	Франкфурт	Німеччина
8	Копенгаген	Данія
9	Женева	Швейцарія
10	Базель	Швейцарія

ше 825 організацій-постачальників газу. Такий підхід забезпечує високу якість обслуговування абонентів і можливість тримати прийнятні ціни на послугу газопостачання, оскільки в разі підняття цін або надання неякісної послуги, абонент має право вибрати нового постачальника газу.

Послуги домоуправління в Німеччині надаються приватними компаніями, в обов'язки яких входить утримання житлових будинків, проведення капітальних і поточних ремонтів будівлі і громадських місць.

Цікавим також є досвід Німеччини в облаштуванні та переоснащенні старих будинків "хрущовського" типу у Східному Берліні: комунікації повністю замінені на сучасні, стіни утеплено, покрівля нова, облаштовано вбудованими ліфтами, двері в під'їздах замінені на скляні та сучасні. Таке житло в Німеччині стало престижним і елітним. Так само перетворено на елітні і старі школи. Про це свідчать очевидці, зокрема, колектив Університету "Україна" після ділового відрядження.

Починаючи з 2009 р., в Німеччині стали популярними енергонезалежні будинки, побудовані за новими технологіями з використанням енергії Сонця та тепла Землі для опалення. Ці будинки доступні людям середнього класу. Такі підходи розраховані на те, що в майбутньому Німеччина стане країною без "шкідливої" енергії [7]. Стандарт енергонезалежного бу-

дівництва стає обов'язковим у Європі з 2020 р.

У даній праці ціни на названі послуги не обговорюються, лише підкреслимо, що людина, яка працює, здатна оплатити свої комунальні послуги.

Австрія. Опалення в нових енергоефективних будинках дешевше. У табл. 2 наведен відсоток, який становить певна експлуатаційна послуга від загальної суми оплати комунальних послуг. Надано також перелік експлуатаційних послуг.

На австрійському ринку комунальних послуг існує безліч надавачів послуг газо- і електропостачання. Абонент лише вибирає прийняттого для себе надавача послуги, підключення проводить сама організація. Зазвичай, надавачі послуг пропонують вигідні бонуси – кілька місяців безоплатного користування, знижені тарифи та ін.

До експлуатаційних послуг австрійського ринку входять:

- центральне опалення і гаряче водопостачання;
- холодне водопостачання і водовідведення;
- каналізація, її очистка, ремонт труб;
- очищення (продувка) димоходів;
- вивіз сміття, очистка жолоба і утилізація безгосподарних речей;
- дезинсекція, боротьба з комахами і гризунами;

Таблиця 2

Розподіл експлуатаційних витрат у % від загальної суми

Управління будинком	Вода	Вивіз сміття, каналізація	Прибирання будинку	Страховання	Інші витрати
16	16	11	25	26	6

- загальне освітлення будинку, сходів, двору, включаючи вартість електроенергії, лампочок, запобіжників;

- обов'язкове страхування (від пожежі, прориву водопроводу, в т. ч. від корозії);

- добровільне страхування (від урагану, побиття вікон); для цього виду страхування необхідна згода більшості мешканців;

- адміністративні витрати (за домовленістю);

- можуть бути додаткові витрати на комунальні об'єкти загального користування (пральня, сауна, басейн тощо);

Заміна постачальника газу або електропостачання відбувається так само, як і в Німеччині.

Має свої особливості надання комунальних послуг і Польща. Однією з цих особливостей є те, що мешканці багатоквартирних будинків самі створюють спільноти з утримання будинків на кшталт українських ОСББ. Штат такої спільноти складається лише з директора і бухгалтера. Електрики, сантехніки, двірники наймаються з тих сторонніх організацій, які надають якісніші послуги. Тенденцією є відмова від побутового газу і перехід на індукційні електроплити. Тобто, задоволення базових потреб у якісних комунальних послугах залежить від здатності мешканців будинку об'єднатися.

Слід зазначити, що нові підходи до організації надання комунальних послуг розвинені країни системно впроваджують з середини минулого століття. До списку розглянутих країн можна додати Данію, Швецію, Фінляндію та ін.

В Україні ж ціни та тарифи формуються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).

Застосувавши архетипний підхід, розглянемо витоки названої Комісії (табл. 3).

З табл. 3 видно, що в Україні ціни і тарифи на комунальні послуги формуються згідно із Законом України "Про природні монополії".

"Природна монополія — стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги)" [8].

До 2014 р. в Україні законодавчо закріпився порядок формування цін і тарифів на електроенергію, газопостачання та інші комунальні послуги. А саме: встановленням граничних рівнів цін в Україні на електроенергію, природний газ для населення, бюджетних організацій і установ, підприємств комунальної теплоенергетики, тарифів на комунальні послуги здійснює Національна комісія з питань регулювання енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).

НКРЕКП — державний колегіальний орган, підпорядкований

Архетипна складова утворення Комісії з регулювання цін на комунальні послуги в Україні

Роки	Підстава	Повноваження	Втрата чинності
1991–1994	Закон України від 3 грудня 1990 р. № 507-ХІІ “Про ціни і ціноутворення”	Основні принципи встановлення і застосування цін і тарифів та організація контролю за їх дотриманням	На підставі Закону України від 21 червня 2012 р. “Про ціни і ціноутворення” № 5007-VI
1994	Указ Президента України від 8 грудня 1994 р. № 738/94 “Про Національну комісію з питань регулювання електроенергетики”	Формування цінової політики встановлення тарифів на електроенергію, починаючи з 1 квітня 1995 р.	Указ Президента України від 23 листопада 2011 р. “Про ліквідацію Національної комісії регулювання електроенергетики України”
1997	Указ Президента України від 19 серпня 1997 р. № 853 “Про заходи щодо реалізації державної політики у сфері природних монополій”	Повноваження НКРЕ поширено на нафтогазовий сектор	Чинний
2011	Указ Президента України від 8 липня 2011 р. № 743/2011 “Про утворення Національної комісії регулювання ринку комунальних послуг України”	На виконання Закону України № 1682-14 “Про природні монополії” встановлює тарифи на комунальні послуги	Чинний
2014	Указ Президента України від 10 вересня 2014 р. № 715/2014 “Про затвердження Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг”	Державне регулювання діяльності суб’єктів природних монополій та господарювання, що провадять діяльність на суміжних ринках, у сферах електроенергетики, теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, на ринках природного газу, нафтового (попутного) газу, газу (метану) вугільних родовищ та газу сланцевих товщ (далі – природний газ), нафти та нафтопродуктів, а також перероблення та захоплення побутових відходів	Чинний
2014	Указ Президента України від 27 серпня 2014 р. № 694/2014 “Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг”	Повноваження НКРЕ поширено на комунальні послуги (НКРЕКП)	Чинний

Президентів України і підзвітний Верховній Раді України, орган державного регулювання діяльності у сферах енергетики та комунальних послуг. Регуляторні повноваження Комісії поширюються на електроенергетику, газовий сектор, сфери теплопостачання, водопостачання та водовідведення [9].

Тут варто підкреслити, що Уряд України відмовився від бонусів і “захмарних виплат” при підписанні нового контракту з правлінням компанії “Нафтогаз” [10].

Із Звіту від 31 березня 2016 р. № 515, затвердженого Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг “Про результати діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у 2015 році” бачимо, що “Показники якості електричної енергії (яка характеризується рівнем напруги електроенергії, частоти, перенапруги тощо) сьогодні визначено у ДСТУ 13109-97 “Норми якості електричної енергії в системах електропостачання загального призначення” та ДСТУ EN 50160:2014 “Характеристики напруги електропостачання в електричних мережах загальної призначеності”. До повноважень Комісії моніторинг та регулювання якості електричної енергії нині не належать” [9].

Щодо якості надання комунальних послуг: наприкінці 2018 р. Кабінет Міністрів України затвердив “Порядок проведення перевірки відповідності якості надання деяких комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком

параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг” [11].

Цей Порядок визначає механізм проведення перевірки відповідності якості надання послуг з постачання теплової енергії, гарячої води, централізованого водопостачання та водовідведення, поводження з побутовими відходами в частині надання послуг з вивезення побутових відходів (далі — комунальні послуги) та послуг з управління багатоквартирним будинком параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг, з метою оцінки їх відповідності основним вимогам до кількості, якості та вжиття заходів до забезпечення надійності та безпеки під час надання комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком.

У разі ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості послуг з управління багатоквартирним будинком або житлово-комунальних послуг, споживач та не менш як два інші споживачі відповідної послуги (які проживають у сусідніх квартирах) складають акт-претензію. Виконавець комунальної послуги або управитель багатоквартирного будинку протягом п’яти робочих днів вирішує питання щодо задоволення вимог, викладених в акті-претензії, або надає споживачу обґрунтовану письмову відмову.

Споживач також має право звернутися до відповідних уповноважених державних органів за захистом порушених прав щодо якості надання комунальних послуг або послуг з управління багатоквартирним будинком.

Слід зазначити, що в Україні з'являються альтернативні можливості щодо укладення угод на електропостачання. Зокрема, товариство з обмеженою відповідальністю “Торгова електрична компанія” (ТЕК) є постачальником електричної енергії споживачам України. Але ця компанія не надає послуг фізичним особам-споживачам.

Висновки. З дослідження архетипних моделей сталого розвитку країн бачимо, що організація надання якісних комунальних послуг є однією з важливих складових задоволення базових потреб людини. Від цієї складової залежить сталий розвиток держави загалом. Країни, які вирішили ці базові питання, ефективно розвиваються, знаходяться на вищих щаблях у рейтингу якості життя і належать до країн сталого розвитку.

У країнах успішних моделей сталого розвитку формування цін і тарифів на комунальні послуги відбувається за допомогою ринкового механізму, на який не впливають сторонні організації. Ціни формуються залежно від попиту і пропозиції. Надання якісніших послуг користується більшим попитом.

В Україні сформувалась вертикальна модель формування цін і тарифів на комунальні послуги. Механізм перевірки якості наданих житлово-комунальних послуг є неповоротким та забюрократизованим. Споживач житлово-комунальних послуг, зазвичай, не має альтернативи і змушений користуватись послугами єдиного доступного надавача даної послуги.

Перспектива подальших досліджень — розгляд альтернативних під-

ходів щодо організації надання якісних комунальних послуг в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

---

1. Усі представники Вселенського патріархату підписали томос для України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.pravda.com.ua/news/2019/01/9/7203315/>
2. Рада закріпила в Конституції курс на ЄС і НАТО [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2635688-rada-zakripila-v-konstitucii-kurs-na-es-i-nato.html#>
3. Концепція боротьби з тероризмом в Україні: затверджена Указом Президента України від 5 березня 2019 року № 53/2019 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.president.gov.ua/documents/532019-26178>
4. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)” від 18.12.2018 р. № 2657-VIII // Голос України. — 2019. — № 11. — 18 січ.
5. 2019 Quality of Living Ranking [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.imercer.com/>
6. Комунальні послуги в Німеччині: що входить, як розрахувати і сплатити [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://migrant.biz.ua/nimechina/zhittyta-de/komunalni-posluhy.html>
7. Енергонезалежні будинки: коли байдуже, скільки коштує газ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.dw.com/uk/%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B6%D0%BD%D1%96-%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%

- B8%D0%BD%D0%BA%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8-%D0%B1%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D1%83%D0%B6%D0%B5-%D1%81%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D1%88%D1%82%D1%83%D1%94-%D0%B3%D0%B0%D0%B7/a-4502813
8. Закон України “Про природні монополії” від 20 квітня 2000 р. № 1682–III // Уряд. кур’єр. — 2000. — 24 трав.
  9. Звіт про результати діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у 2015 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.nerc.gov.ua/?id=19733>
  10. Уряд має три базові умови щодо нового контракту з правлінням компанії “Нафтогаз” [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.facebook.com/volodymyrgrouman/?__tn__=kCH-R&eid=ARC-IS0Yk7p-Zx-Aj1FTXUcy6-IlWfEOS5JqRAtfQJ0zqne0txWDnc4UPpHsG5e0Xo_ewJO7X0Wlnsn7&hc_ref=ARSzybn6Jo2fuxMJWhxnJG8hNI6uSyYS5mmZ6g5F2_SutQkon7sbDi08zTR_AwSW5c&fref=nf
  11. Постанова КМУ “Про затвердження Порядку проведення перевірки відповідності якості надання деяких комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг” від 27 грудня 2018 р. № 1145 // Уряд. кур’єр. — 2019. — № 3. — 5 січ.
- mas for Ukraine]. (n.d.). pravda.com.ua/news/2019/01/9/7203315/. Retrieved from <https://www.pravda.com.ua/news/2019/01/9/7203315/> [in Ukrainian].
2. Rada zakripyla v Konstytutsii kurs na YeS i NATO [The Council has established a course on the EU and NATO in the Constitution]. (n.d.). ukrinform.ua/rubric-politics/2635688-rada-zakripila-v-konstitucii-kurs-na-es-i-nato.html#. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2635688-rada-zakripila-v-konstitucii-kurs-na-es-i-nato.html#> [in Ukrainian].
  3. “Kontseptsiia borot’by z teroryzmom v Ukraini” zatverdzhena Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 5 bereznia 2019 r. № 53/2019 [“The Concept of the Fight against Terrorism in Ukraine” was approved by the Decree of the President of Ukraine of March 5, 2019, № 53/2019]. (n.d.). president.gov.ua/documents/532019-26178. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/532019-26178> [in Ukrainian].
  4. Zakon Ukrainy vid 18.12.2018 № 2657-VIII “Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy schodo protydyi bulinhu (ts’kuvanniu)” [Law of Ukraine dated 18/12/2018 № 2657-VIII “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Combating Bullying (Hunt)”]. (2019, January 18). *Holos Ukrainy*. — *Voice of Ukraine*. 11 [in Ukrainian].
  5. 2019 Quality of Living Ranking (n.d.). imercer.com/ Retrieved from <https://www.imercer.com/> [in Ukrainian].
  6. Komunal’ni posluhy v Nimechchyni: scho vkhodyt’, iak rozrakhuvaty i splatyty [Public utilities in Germany: what’s included, how to calculate and pay] (n.d.). migrant.biz.ua/nimechina/zhittya-de/komunalni-posluhy.html Retrieved from <https://migrant.biz>.

REFERENCES

1. Usi predstavyky Vselens'koho patriarkhatu pidpysaly Tomos dlia Ukrainy [All representatives of the Ecumenical Patriarchate signed To-

- ua/nimechina/zhittyta-de/komunalni-posluhy.html [in Ukrainian].
- Enerhon ezalezni budynky: koly bajduzhe, skil'ky koshtuie haz [Non-energy-dependent buildings: no matter how much gas costs] (n.d.). dw.com/uk/%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B6%D0%BD%D1%96-%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8-%D0%B1%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D1%83%D0%B6%D0%B5-%D1%81%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D1%88%D1%82%D1%83%D1%94-%D0%B3%D0%B0%D0%B7/a-4502813 Retrieved from <https://www.dw.com/uk/%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B6%D0%BD%D1%96-%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8-%D0%B1%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D1%83%D0%B6%D0%B5-%D1%81%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D1%88%D1%82%D1%83%D1%94-%D0%B3%D0%B0%D0%B7/a-4502813> [in Ukrainian].
  - Zakon Ukrainy vid 20 kvitnia 2000 roku № 1682–III “Pro pryrodni monopolii” [Law of Ukraine dated April 20, 2000 № 1682–III “On Natural Monopolies”]. (2000, May 24). Uriadovyj kur'ier. — Government Courier [in Ukrainian].
  - Zvit pro rezul'taty diial'nosti Natsional'noi komisii, scho zdijsniue derzhavne rehuliuвання u sferakh enerhetyky ta komunal'nykh posluh, u 2015 rotsi [Report on the results of the activities of the National Commission for State regulation in the fields of energy and utilities in 2015] (n.d.). nerc.gov.ua/?id=19733 Retrieved from <http://www.nerc.gov.ua/?id=19733> [in Ukrainian].
  - Uriad maie try bazovi umovy scho do novoho kontraktu z pravlinniam kompanii “Naftohaz” [The Government has three basic conditions for a new contract with the board of “Naftogaz”] (n.d.). facebook.com/volodymyrgroysman/?__tn__=kCH-R&eid=ARC-IS0Yk7pZx-Aj1FTXUcy6-IlWfEOS5JqRAtfQJ0zqne0txWDnc4UPpHsG5e0Xo_ewJO7X0Wlnsn7&hc_ref=ARSzybn6Jo2fuxMJWhxnJG8hNI6uSyYS5mmZ6g5F2_SutQkon7sbDi08z-TR_AwSW5c&fref=nf Retrieved from https://www.facebook.com/volodymyrgroysman/?__tn__=kCH-R&eid=ARC-IS0Yk7pZx-Aj1FTXUcy6-IlWfEOS5JqRAtfQJ0zqne0txWDnc4UPpHsG5e0Xo_ewJO7X0Wlnsn7&hc_ref=ARSzybn6Jo2fuxMJWhxnJG8hNI6uSyYS5mmZ6g5F2_SutQkon7sbDi08z-TR_AwSW5c&fref=nf [in Ukrainian].
  - Postanova KМУ vid 27 hrudnia 2018 roku № 1145 “Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia perevirky vidpovidnosti iakosti nadannia deiakykh komunal'nykh posluh ta posluh z upravlinnia bahatokvartyrnym budynkom parametram, peredbachenym dohovorom pro nadannia vidpovidnykh posluh” [Resolution of the CMU dated December 27, 2018, № 1145 “On approval of the procedure for checking the quality of the provision of certain communal services and services for management of a multi-apartment building to the parameters stipulated by the agreement on the provision of the relevant services”]. (2019, January 5). Uriadovyj kur'ier. — Government Courier [in Ukrainian].